

Mezinárodní odborníci se shodli, které strategie prevence užívání metamfetaminu založené na důkazech jsou považovány za účinné

Benjamin Petruželka, Miroslav Barták

e-mail | benjamin.petruzelka@lf1.cuni.cz

Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze

Diskuze o rostoucí spotřebě metamfetaminu jsou odborníky vedeny již dlouho. I přesto úsilí v oblasti prevence užívání metamfetaminu zůstává omezené a nejednotné. Zejména chybí porozumění tomu, které preventivní strategie jsou účinné a v jakém kontextu.

Jedním z cílů projektu IMPRESA (Implementing Methamphetamine Prevention Strategies into Action) je syntéza nejnovějších poznatků s cílem pojmenovat účinné strategie selektivní a indikované prevence, stejně tak v oblasti snižování škod. Byl proveden mezinárodní systematický přehled odborné literatury a byly zmapovány národní preventivní aktivity. Tyto kroky vyústily v hledání konsenzu expertů v rámci Delphi metody.

Rychlý přehled toho, co bylo dosud provedeno

1. Byla provedena systematická rešerše literatury v elektronických databázích (MEDLINE, PSYINDEX, EMBASE atd.) s použitím vhodných klíčových slov a kritérií pro zařazení/vyřazení, aby byly identifikovány vhodné studie.
2. Celkem bylo identifikováno 1362 studií. Po screeningu a posouzení kvality bylo vybráno, syntetizováno a shrnuto celkem 20 relevantních studií.

Hlavní kritéria pro zařazení do přehledu literatury:

- Typy studií: recenzované, kvantitativní studie týkající se selektivní a indikované prevence a snižování škod způsobených užíváním metamfetaminu (nebo zabývající se užíváním stimulantů obecně).
- Design studií: (klastrové) randomizované kontrolní studie (RCT), kvaziexperimentální, longitudinální studie, implementační studie, přehledy a metaanalýzy.
- Vyhledávaná klíčová slova: prevence/hodnocení/intervence v oblasti metamfetaminu; filtr: jazyk an-

gliština, bez studií na zvířatech, datum publikace 2000–2020.

3. Za účelem identifikace preventivních opatření, která nebyla publikována v recenzovaných pracích, proběhlo v pěti partnerských zemích IMPRESA národní mapování. Mapování v jednotlivých zemích identifikovalo dalších 27 vhodných preventivních opatření a opatření ke snižování škod.
4. V kombinaci s výsledky systematické rešerše literatury bylo vybráno celkem 47 preventivních strategií založených na důkazech dobré praxe.
5. Online dotazník s krátkým popisem intervencí, jejich prostředí a cílové skupiny posloužil jako vstupní informace pro proces hledání konsenzu expertů v rámci Delphi. Dvoukolového procesu Delphi se zúčastnilo 36 národních a mezinárodních expertů.
6. Po ukončení procesu Delphi dosáhlo konsenzu 41 ze 47 intervencí/opatření.

Uvádíme některé příklady intervencí v oblasti prevence a snižování škod, které většina odborníků považovala za účinné (*obrázek 1*). V přehledu jsou uvedeny také specifické služby, jako např. posílení rodičovských kompetencí u uživatelů metamfetaminu s vidinou zlepšení podmínek pro děti těchto rodičů, případně zlepšení perinatální péče u matek s historií užíváním metamfetaminu. Podobně je to u aktivit, které jsou zaměřeny na experimentující dospívající a mladé dospělé. V doporučených intervencích se objevuje také potřeba zapojení informačních technologií. Na území hl. m. Prahy jsou dostupné téměř všechny hlavní typy adiktologických služeb. Dostupné jsou také programy všeobecné, selektivní a indikované prevence s tím, že u indikované prevence je k dispozici pouze jeden certifikovaný program.

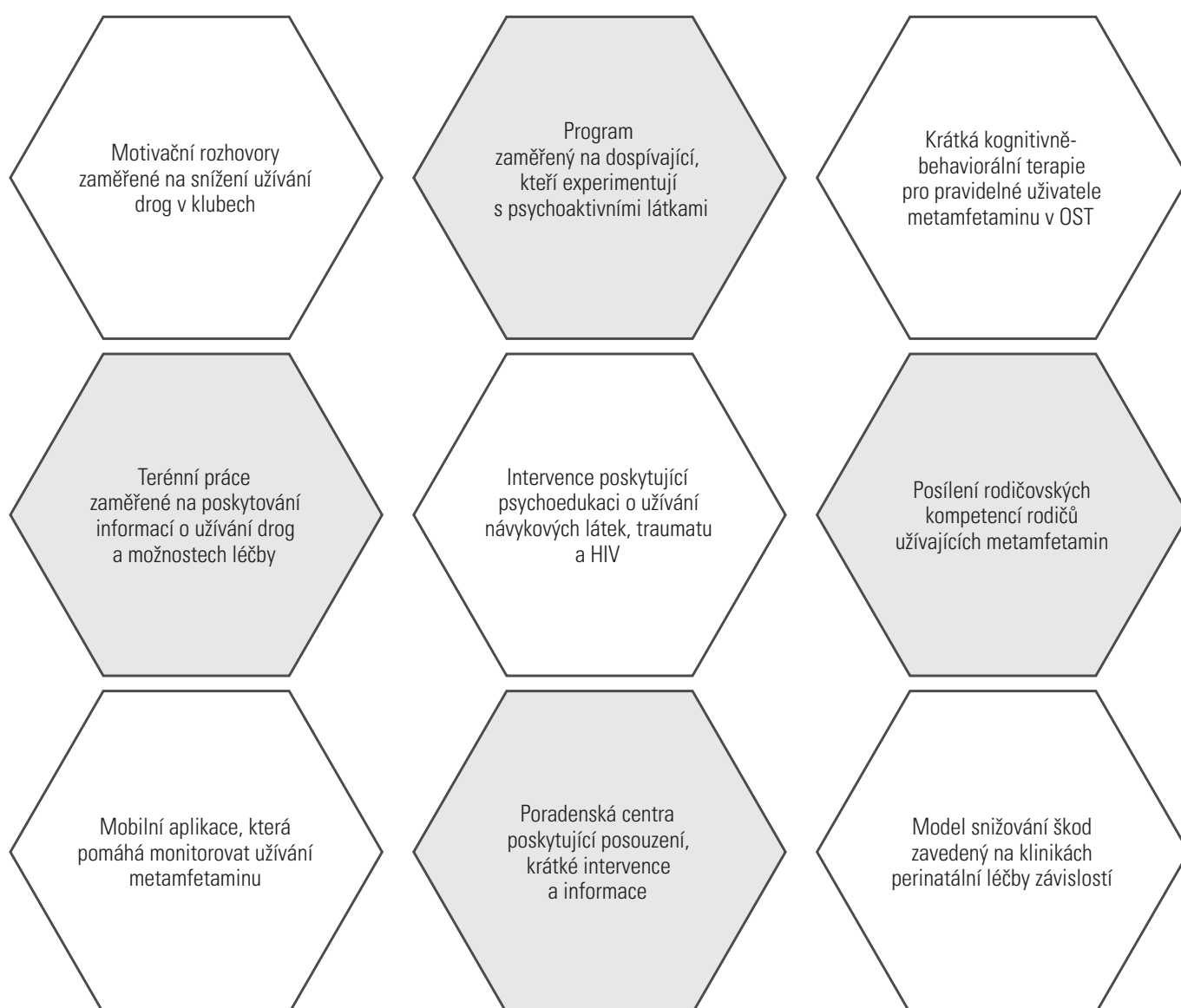
Jaké aktivity budou následovat

Systematický přehled literatury, zmapování národních intervencí a výsledky procesu Delphi přinesly bohatý

soubor postupů prevence a snižování škod založených na důkazech, které mají zabránit užívání metamfetaminu nebo je snížit. Vybraných 41 intervencí nyní poslouží jako základ pro další diskuzi o tom, která možná opatření nejlépe odpovídají místnímu kontextu a měla by být zavedena tak, aby sloužila cílovým skupinám, které mají nejvyšší potřebu prevence nebo intervencí ke snižování škod. Tyto diskuse budou probíhat v rámci partnerských zemí projektu IMPRESA mezi členy místních vícestranných partnerství.

Projekt je podpořen European Union's Justice Programme – Drugs Policy Initiatives, č. projektu 957715 – IMPRESA – JUST-2019-AG-DRUGS.

IMPRESA
Implementing Methamphetamine
Prevention Strategies into Action

Obrázek 1 | Příklady opatření pro prevenci a snižování škod způsobených užíváním metamfetaminu založených na důkazech